

Stefan Paas

Stefan Paas is hoogleraar missiologie en voormalig Theoloog des Vaderlands. Hij schrijft columns voor Trouw.

Het vredesmanifest bevat larmoyante onzin

Hoe zou het zijn met Marina Ovsjannikova? Zij was de tv-presentatrice die 14 maart 2022 op de Russische staatstelevisie een protestbord omhooghield tegen de oorlog. Ze kwam onder huisarrest, riskeerde een gevangenisstraf van tien jaar, maar wist te ontsnappen en woont nu in Frankrijk. Waar precies is onbekend, want ook in het westen kan Poetins lange arm haar vinden.

Veel anderen hadden minder geluk. Volgens de mensenrechtencommissie van de EU zaten in 2025 ruim 1500 politieke gevangenen opgesloten in Rusland, vooral vanwege 'anti-oorlogprotesten'. Eerder dit jaar werden nog zes jonge activisten veroordeeld tot jarenlange gevangenisstraffen, onder andere omdat ze op sociale media 'een gebrek aan respect' toonden voor 'militaire glorie'. Een foto van 8 april toont vier van hen, bleekjes maar lachend en zwaaiend, na het uitspreken van het vonnis. Hun namen: Vasilij Neustroev, Yan Ksenzhepolsky, Anna Arkhipova en Pavel Sinelnikov.

Ik dacht aan deze dappere jongeren toen ik hoorde van de demonstratie die De Nieuwe Vredesbeweging zondag organiseerde op de Dam in Amsterdam. Het initiatief wordt ondersteund door een bonte verzameling organisaties, waaronder de SP en de jongerenorganisaties van Pro en FNV. In haar Manifest pleit de beweging

tegen de 'oorlogskoorst'. Rusland is voor ons geen bedreiging, vinden deze militaire experts. Daarom moeten we onze defensie-uitgaven verlagen, evenals de aantallen wapens. Van dienstplicht mag geen sprake zijn en de Wet op Defensiegereedheid moet van tafel.

"Geen serieuze mensen", oordeelde onderzoeksjournalist Diewertje Kuijpers, en daar was ik het mee eens. Het Manifest bevat larmoyante onzin. Zo zouden 'stemmen voor

vrede' hier worden 'weggezet als naïef of zelfs kwaadwillend'. Een zelfvoldane walm stijgt op uit het document: iedereen is uit op oorlog, behalve wij. Het bevat drogredenen, als zou het defensiebudget rechtstreeks uit de sociale zekerheid komen.

**Serieuze
'stemmen
voor vrede'
zouden
solidair zijn
met Russische
dissidenten**

Voor een realiteitscheck was er blijkbaar geen ruimte meer tussen al dit kosteloze proza. Ik had het tenminste wel praktisch gevonden om een antwoord te krijgen op de vraag hoe we Oekraïne moeten helpen als we onszelf verzwakken. Of hoe de gewenste vrede er komt als wij ons niet versterken tegen een zwaar gemilitariseerd Rusland met zijn geradicaliseerde leider.

Zijn het daarmee nuttige idioten van Moskou? Voor een aantal deelnemers aan deze demonstratie steek ik mijn hand niet in het vuur, maar daarmee moeten we niet alle vredesactivisten wegzetten. Ook in de Koude Oorlog, laat Beatrice de Graaf zien in haar dissertatie, waren er vredesbewegingen die – ondanks alle beschuldigingen van collaboratie – wel degelijk ook achter het IJzeren Gordijn steun gaven aan dissidenten en vredesactivisten. Zij noemt onder andere het Interkerkelijk Vredesberaad en Pax Christi, nu gefuseerd tot Pax, als zulke moreel serieuze bewegingen.

Tot mijn blijdschap zie ik dat Pax op haar website niet alleen een afgewogen analyse geeft van de oorlog in Oekraïne, maar ook betrokken is bij steun aan vredesactivisten in Rusland. Dat lijkt me de toetssteen van een serieuze vredesbeweging: voluit solidair zijn met Marina, Vasily en die honderden anderen die hun verlangen naar vrede moesten bekopen met het verlies van hun jeugd en gezondheid. Alleen als Poetin minstens even chagrijnig wordt van je vredesactivisme als een democratisch gekozen politicus hier, heb je de juiste toon gevonden. Die toon miste ik in het Manifest.